

قیزیل باش های آناتولی و عید نوروز

صمد شفیع زاده

عید نوروز در فرهنگ ملل خاور زمین به عنوان روز آفرینش جهان، تولد انسان و سرآغاز زندگی نو در یک جغرافیای وسیع از آسیای صغیر تا منتهی الیه آسیای میانه جشن گرفته می شود.

عید نوروز به دو دلیل در نزد قیزیل باش های آناتولی مقدس شمرده می شود. نخست صدها سال است که آن را به مثابه یوم الله و عید بزرگ دینی جشن می گیرند. ثانیاً به سان یک عید ملی باشکوه تر از سایر اعیاد برگزار می کنند. نوروز در باور قیزیل باش ها، روز میلاد امام اول شیعیان حضرت علی (ع) است زین سبب در نزد آنان از قداست و شکوه ویژه ای برخوردار است. قداست نوروز در میان قیزیل باش ها در اشعار و ادبیات فلکوریک آنان نمود یافته است.

"شاد و خندان-یز بوگون گلدی بایرام یمیز / چون کی تشریف ائیله دی دونیایا اول سلطان یمیز / غم، غصه قالمادی آرتیق بیزیم اوچون بوگون / هپ دوناندی لاله، سونبول، گول ایله گلشن یمیز / جوشا گلدی عندلیبان گولر آچدی هر طرف / بیر گولستان اولدو نئشه ایله بیز هر یان یمیز / بوینون بو کموش منکشه، شب بو ایله مینلر / نوروز گونو هر طرفده باغچه لر سیران یمیز / ساقیا دولدور پیاله دورما، سن، بایرام گونو / چون سماع-یا باشلادیلار دؤنمه ده دووران یمیز / ای "قدیمی" عید اکبر دیر بوگون بیزلر اوچون / گئچمه دن خندان اولوب، شادان اولوب هر آن یمیز"

(رضا قدیمی)

"الهی نه مسعود گوندور کی بوگون / محبان شوق ایله ائیلیر دوگون / دولدور ساقی همن باده گلگون / اخوان نوروزوموز مبارک اولسون / باخین! کوهسارا یایشل لار گئمیش / لاله لر پرنشاط کمال-ارمیش / اوموی گروهونا مساعدت نه ایمیش؟ / اخوان نوروزوموز مبارک اولسون / سلطان نوروز بیزیم بایرام یمیزدیر / تکه ی فقرا، سارای یمیزدیر / دئوریلین ساغر کی قان یمیزدیر / اخوان نوروزوموز مبارک اولسون / شوکور اره نلره نیازا گیردیک / چگیلدی گلبانگک حضرتی گوردوک / حمد اولسون بوگون مسعودا اردیک / اخوان نوروزوموز مبارک اولسون / "فخری" نوروزوموز تبریک ائیله دی / مرشد.... گل سؤیله دی / بارک الله ارلر نصیب ائیله دی / اخوان نوروزوموز مبارک اولسون"

(درویش فخری)

"آخشاملار عشق اولسون بایرام گئجه سی / بو آی ین نورودور سلطان نوروز / فضل شاهیم بودور، دیلک گئجه سی / مبارک گوندور سلطان نوروز / بایرام کوتلو اولسون آچلمیش گوللر / قونموشلار میثدانا غریب بلبل لر / اسمای حیدری ذکر ائدر دیلر / نه سعادت بیزه سلطان نوروز / شوکور بابا سؤیلر؛ بو دم شوکور / نورونو، سیرینی قیلدی تفکور / محمد، علی دیر دیلینده ذکر / نه مروت بیزه سلطان نوروز"

(شوکور بابا)

ارلر گلدی بیزه مهمان اولارق / نوروز بایرامینی کوتلاماق اوچون / شاه ین میثدان یندا ارکان قوراراق / نوروز بایرام ینی کوتلاماق اوچون / بیر یتره جمع اولدو اهل مودت / سوردولر دم لرین بونلار عاقبت / ساقی لر سوندولار جام محبت / نوروز بایرامینی کوتلاماق اوچون / بوگون موجودات قول قولاً دوشدو / چمنزار زمین دن تا سرایا کوچدو / بلبل لر شوق ایله گوللر اوسته / نوروز بایرامینی کوتلاماق اوچون / گوستریدی روی نی بورج حمل دن / شمسی بورجو صفابخش اولدو آن دان

/ یاز ایامی نشان و نردی با هاردان / نوروز بایرامینی کوتلاماق اوچون / کائنات ذوق ایله سرور-ا دالدى / منکر منافق لر
/ حیرت-ه قالدی / رقص ائده ره ک شیعہ سماع-ا قالدی / نوروز بایرام یینی کوتلاماق اوچون / تبرا اهلینه ائده ره ک لعنت
/ محبان پر نئشه اولموشلار سرمست / "حوسنو" یه بیر دولو ائتدیلر همت / نوروز بایرامینی کوتلاماق اوچون"
(حوسنو)

سلطان نوروز گونو جمع دیر ارنلر / گونوللر شاد اولدو اهل ایمان یین / جمال یار گوروب دوغرو بیلنلر / همتی ارینجه نوروز
سلطان یین / جمله اشیاء بوگون دستور آلدیلار / عشق ایله دیدار-ا قارشى یاندیلار / ارنلر جمع ینده باده سوندولار / همتی
ارینجه نوروز سلطان یین / ارنلر در گاهی روشن بوگونده / دولدورموش باده نی سونار یینده / سوسوز اولان قانار اوز
گولونده / همتی ارینجه نوروز سلطان یین / سلطان نوروز گونو جانلار اویانیر / حال اهلی اولانلار نور-ا بویانیر / محب اولان
بوگون جمع دولانیر / همتی ارینجه نوروز سلطان یین / پیر همت ائله دی بوگون قول-ونا / جمله محب بوگون جمع ده
بولونا / جمله اشیاء قونار قدرت بال-ینا / همتی ارینجه نوروز سلطان یین / عاشق اولان جانلار بوگون گلیرلر / سلطان
نوروز گونو بیرلیک اولورلار / خلاق جهان دان ضیاء آلیرلار / همتی ارینجه نوروز سلطان یین / پیر سلطان-یم یاخشی دیر
ارنلر جمع ده / آخار چشم-یم یاخی هر دم بو دم ده / محبت آتشی یانار سینه-مده / همتی ارینجه نوروز سلطان یین"
(پیر سلطان)

مستدعی است؛ نظر، پیشنهاد و انتقاد خود را در باره این مقاله با راقم آن در میان بگذارید.

info@shafizadeh.net & shafizadeh_f@yahoo.com

➤ عنوان مقاله: قیزیل باش های آناتولی و عید نوروز

➤ نوشته: صمد شفیع زاده